

Beste Bosvrienden

De beelden van uitgestrekte bosbranden en kurkdroge natuurgebieden lijken tegenwoordig bijna dagelijks het nieuws te halen. Wat ooit vooral een probleem was van Zuid-Europa, komt door klimaatverandering ook steeds dichterbij huis. Langdurige droogte, hogere temperaturen en een toenemend risico op natuurbranden maken duidelijk dat ook de Nederlandse natuur kwetsbaar is.

Ook ons geliefde Asserbos vormt daarop geen uitzondering. Hoewel het bos al generaties lang een groene oase is voor inwoners en bezoekers, staat het onder druk van de veranderende weersomstandigheden. Juist daarom is het belangrijk dat we het Asserbos blijven koesteren, beschermen en zorgvuldig beheren. Als Vrienden van het Asserbos dragen we daar samen ons steentje aan bij. Want een gezond en veerkrachtig bos is niet alleen van waarde voor de natuur, maar ook voor iedereen die er rust, schaduw en inspiratie vindt.

Wetenswaardigheden Asserbos - Bijzondere bomen

Johan Wessel

Tot een kleine 50 jaar geleden was houtproductie één van de belangrijkste waarden van het bos. Nu zijn vooral natuurwaarden, recreatie-educatie en cultuurhistorie de voornaamste beheer doeleinden. Houtproductie is nu veel minder van belang. Dit natuurlijke bosbeheer moet leiden naar meer diversiteit. Het beeld van het bos is nu nog merendeels een productiebos met grote bosvakken met productiehoutsoorten als Fijnspar, Douglas, Grove den en Lariks. Maar ook grote vakken met alleen maar eiken. Het omvormen van deze bossen naar een meer gevarieerde samenstelling vraagt veel tijd. De stormen in 1972 hebben in het Asserbos zo'n 20 ha van in hoofdzaak naaldbomen geveld. Deze 20 ha. zijn toen weer ingeplant met voor de helft loofhout en de andere helft weer naaldbomen en nog steeds gericht op productie. Het omvormen van deze bosvakken wordt o.a. gedaan door alle loofhoutsoorten te bevoordelen t.a.v. de naaldbomen bij eventuele dunningen (deel van de bomen weghalen om andere meer ruimte te geven) van het bosperceel. Sneller gaat het als een bosvak in zijn geheel gekapt wordt zoals de afgelopen jaren met de percelen die aangetast waren met de Letterzetter. Deze zijn ingeplant met verschillende loofhoutsoorten en deels ook met natuurlijke verjonging.

Buiten deze grootschalig aangeplante boomsoorten zijn er ook bomen in het bos waar er maar één of enkele van staan. De meeste daarvan zijn te vinden bij de Nieuwe vijver en de Stadsboerderij (voorheen de Kinderboerderij De Hofstede, jammer dat die naam verdwenen is met een verwijzing naar Wolter Hendrik Hofstede die 250 jaar geleden een groot deel van het bos geplant heeft).

Als je een rondje loopt rond de vijver en het erf en weide van de stadsboerderij kom je heel wat van soorten tegen. Zo staan er o.a. de Moseik, Gele Paardenkastanje, Walnoot, Moerascipres, Amberboom, Mammoetboom, Ginkgo, Plataan en de witte Paardenkastanje. Een paar zal ik wat nader bespreken.

Gele paardenkastanje (Aesculus flava)

In de dierenweide staat een Gele paardenkastanje op “eigen” stam en wortels en langs het pad rond de vijver een geënte Gele paardenkastanje. Deze heeft een Witte paardenkastanje als onderstam en is de Gele paardenkastanje er op geënt. Duidelijk is te zien dat de onderstam van de Witte paardenkastanje dikker is dan de stam van de geënte Gele paardenkastanje.

De Gele paardenkastanje heeft licht gele tot groene staande bloemtrossen (kaarsen), in tegenstelling tot de Witte paardenkastanje die wit van kleur zijn en een honingmerk in de bloem hebben dat van geel naar rood kleurt tijdens de bloei. Het omhulsel van de vruchten (de bolster) is glad en zonder stekels in tegenstelling met de Witte paardenkastanje waar de bolster wel stekels heeft.

Moerascipres (Taxodium distichum)

Naast de geënte Gele paardenkastanje langs de vijver staan 2 Moerascipressen. Deze staan daar omdat deze locatie zeer nat is door plaatselijke sterke kwel. Al heb ik het gevoel dat kwelstroom de laatste jaren is afgenomen blijft het een natte groeiplaats. Rond deze locatie stonden een aantal Amerikaanse eiken die door de drassige ondergrond steeds schuiner gingen staan en nu zijn verdwenen of ontdaan van hun zware kroon. Moerascipressen kunnen, zoals de naam al doet vermoeden, goed tegen een vochtige groeiplaatsen of zelfs gedurende langere periode onder water staan. Als de groeiplaats te nat is maken ze zogenaamde luchtwortels die boven de grond of het water uitsteken. Bovenop deze wortels zitten lenticellen, dit zijn ademgaatjes in de bast van de luchtwortel en zitten ook in de stam van de boom. Door deze lenticellen komt er zuurstof binnen, gaat de koolzuur en waterdamp naar buiten. Als je goed zoekt tussen de nu nog hoge en dichte vegetatie onder de boom zie je de nu nog lage luchtwortels (knobbels) zitten. Door het maaibeheer zijn deze luchtwortels geregeld beschadigd

geweest. Ik hoop dat ze nu wat meer aandacht krijgen en verder kunnen uitgroeien. Een mooi voorbeeld van deze luchtwortels kun je zien in de tuin van Landgoed Overcingel waar ook een grote (enigszins door stormen gehavende) Moerascipres staat. De luchtwortels zijn daar zo'n 60 cm hoog. Al gedraagt de Moerascipres zich als een loofboom die in de herfst de bladeren met naalden verliest, toch valt hij onder de naaldbomen. Boom die sterk lijkt op de Moerascipres is de

Watercipres (*Metasequoia glyptostroboides*) die in Assen veel is aangeplant bij de vijvers in de wat oudere wijken. Ook deze boom kan luchtwortels ontwikkelen maar doet dat in mindere mate als de Moerascipres. Het verschil tussen deze twee is te zien aan de stand van de naalden aan de bladnerf. Staan ze tegenover elkaar dan is het de Watercipres en staan ze verspreid aan de bladnerf dan is het de Moerascipres.

Mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*)

De Mammoetboom staat op het grasveld langs de Rode Heklaan tegenover het monument (steen met plaquette) van Wolter Hendrik Hofstede. Deze boom is hier in 2009 tijdens de Nationale Boomplantdag geplant en was toen een kleine 2 meter hoog. De boom is ook ter ere van Wolter Hendrik Hofstede geplant. De Boomplantdag stond dat jaar ook in het teken van het feit dat Assen dat jaar 200 jaar stadsrechten had gekregen van de broer van Napoleon, Lodewijk Napoleon. Het zijn snelle groeiers en dat is bij deze ook het geval als je bedenkt hoe hij in de 17 jaar dat hij hier staat is gegroeid. In Assen staan er meerdere Mammoetbomen, de waarschijnlijk grootste boom staat achter in de tuin van Sparrenlaan nr. 13.

Een belangrijk kenmerk van de Mammoetboom is de roodbruine bast die dik, zacht en sponsachtig is. Deze bast beschermt de boom bij brand en vorst. Ze kunnen dan ook bosbranden overleven en daardoor een zeer hoge leeftijd behalen. In Sequoia National Park in Californië staat de grootste Mammoetboom met de naam General Sherman. Deze is rond de 2500 jaar oud met een hoogte van 84 meter en een stamomvang van ruim 30 meter. De boom van Wolter in het Asserbos heeft dus nog even te gaan (is nu ongeveer 25 jaar oud).

Berichten van het Duurzaamheidscentrum

Judith van der Wal

Het is een relatief rustige periode als het gaat om projecten. Maar we hebben wel veel activiteiten op dit moment. Ik heb er een aantal uitgelicht die geweest zijn en die in augustus nog gaan plaatsvinden:

Leuke activiteiten bij het Duurzaamheidscentrum Assen.

De zomervakantie is een gezellige en actieve periode bij het Duurzaamheidscentrum Assen. In de vakantie organiseren we extra veel leuke, leerzame en verrassende activiteiten voor jong en oud. In juli hebben bezoekers kunnen genieten van de Landelijke Open Imkerijdagen, de vrolijke poppentheatervoorstelling Jan Klaassen en de Baby en het interactieve Watervangerspel van Waterschap Hunze en Aa's. En nog een boel andere activiteiten.

Ook in augustus staat er weer een boordevol programma klaar. Deze maand besteden we bijvoorbeeld extra aandacht aan gezond en duurzaam voedsel. Samen met onze chef Sytze gaan we koken met verse ingrediënten uit de moestuin. En tijdens de activiteit 'Weet wat je eet' gebruik je al zintuigen om meer te leren over voedsel. Daarnaast kun je deelnemen aan een interessante insectenexcursie en gaan we tijdens de Nacht van de Vleermuis op zoek naar vleermuizen en ontdekken we meer over deze bijzondere nachtdieren.

Ben je benieuwd naar alle activiteiten? Ga dan voor meer informatie naar onze website:

www.duurzaamheidscentrumassen.nl/agenda

Vrijwilligers aan het werk

Ruurdjan Bakker

De vrijwilligers van het Asser bos zijn sinds 2022 actief. Wat begon met een groep van ongeveer 6 personen, is afgelopen jaren gegroeid tot zo'n 12 personen. Elke 2 weken zijn we aan het werk, zo'n 2 uur onderbroken door een koffiepauze. Qua werkzaamheden gaan we het hele bos door, want er is genoeg te doen. En zeker als rekening wordt gehouden met ieders voorkeur. Want de ene wil niks liever dan zagen, terwijl de ander niets anders wil dan bramen verwijderen. Zo komt ieders voorkeur, behendigheid en vaardigheid aan bod. Toeval of niet, maar de weersomstandigheden hebben ons misschien 2 keer er van weerhouden om aan het werk te gaan. Kortom...op zaterdagmorgen is het nagenoeg altijd droog. Wat we zoal doen? Nou....de oplettende wandelaar zal zien dat de braam nogal oprukt en andere planten het leven zuur maakt. De nadruk ligt dus nogal op bramen verwijderen, vooral langs paden en greppels. Ook de greppels en sloten hebben onze bijzondere belangstelling. Het water moet niet te snel afstromen, ook moet het niet te expliciet worden tegengehouden. Een beetje hout in de greppel is niet erg, maar niet te veel. Kwestie van maatwerk dus. Af en toe doen we een "project" alhoewel het hele bos eigenlijk een project is. De Heemtuin is zo'n project. Daar proberen we, in samenwerking met de gemeente Assen en Drents Landschap, de situatie zo veel mogelijk in oude luister te herstellen. Eenvoudig is dat echter niet want dat vergt eigenlijk veel meer inzet en budget. Maar we doen ons best. Belangrijk is dat we plezier hebben in ons werk, het bos beheersbaar en leefbaar houden ook voor de generaties na ons.

Najaarsactiviteiten

Historische wandeling

De vakantieperiode is zo'n beetje achter de rug en dat betekent dat we als Bosvrienden alweer denken aan onze najaarsactiviteiten. Die eerste staat vrijdagmiddag 18 september op het programma. Dat wordt een boswandeling onder leiding van een gids van de Asser Historische Vereniging. Een historische wandeling dus. De gids weet van elk hoekje van het bos wel wat te vertellen, want het Asserbos en historische gebeurtenissen kunnen zeker in eenzelfde zin worden gebruikt. De wandeling is gratis voor leden en begint om 14.00 uur bij het Duurzaamheidscentrum. Leden kunnen zich al dan niet met een introducee aanmelden bij vriendenasserbos@ziggo.nl. Er is wel een limiet aan het aantal deelnemers, dus wacht niet te lang.

Excursie en lezing paddenstoelen

Door zijn ouderdom is het Asserbos ook een plek waar je bijzondere soorten paddenstoelen aantreft. Die groeien het hele jaar door wel her en der, maar oktober is toch wel de beste maand om ze te zien. Daarom hebben we bioloog Jeroen Onrust gevraagd om voor ons op 16 oktober een excursie te verzorgen langs plekken met bijzondere soorten vanaf het Duurzaamheidscentrum om 16 uur.

Foto Wessel Otter

Foto Yvonne de Vries

Jeroen blijft dan nog even, want hij geeft om 19.00 uur ook een lezing over de paddenstoelen van het bos en waarom ze groeien op de plek waar ze staan. De lezing is in de Bosrandzaal van het Duurzaamheidscentrum. Het gaat hier om twee verschillende activiteiten, waar ook apart voor moeten worden aangemeld. Voor de excursie geldt dat die met twintig deelnemers is volgeboekt. Voor de lezing kunnen twee keer zoveel geïnteresseerden zich melden. Ook hier geldt: aanmelden via vriendenasserbos@ziggo.nl. Deelname is gratis voor leden (al dan niet met introducee). De deelnemers aan de excursie die ook de lezing bijwonen worden voorzien van een kop soep.

Bomen en een verhaal

We roepen als Vrienden van het Asserbos altijd dat we er zijn om bomen een stem te geven. We zijn er tenslotte voor de belangen van het Asserbos en omgeving. Om vrijdag 13 november gaan we dat heel letterlijk doen. We hebben de activiteit 'Tien bomen, tien lichtjes, tien verhalen' genoemd. Wie benieuwd is naar die verhalen kan zich tussen 19 uur en 19.30 uur melden bij het scoutinggebouw van De Zwervers aan de Johan Hoflaan. De activiteit is gratis en ook niet-leden zijn welkom. Vanaf het scoutinggebouw is een route uitgezet langs de lichtjes, waar tien keer een kort maar boeiend verhaal wacht op geïnteresseerde luisteraars.

Een terugblik

Terugkijkend kunnen we slechts constateren dat de activiteiten van onze vereniging in de smaak vallen. De herhaling van het bezoek aan de Grondeloze Kuil met de kundige uitleg van Ger van Bochove was bewust beperkt gehouden in deelname, maar de kleine groep kon dan wel genieten van de bijzondere verhalen

die aan dit stukje privé-natuur kleven. Inmiddels heeft Van Bochove het overgedragen aan Het Drentse Landschap, maar hij blijft er als vrijwilliger nauw verbonden aan het terrein met de pingoruïne en de bijzondere vegetatie.

De geleedpotigen van het Asserbos vormden het onderwerp van een uitzonderlijke interessante lezing door stadsecoloog Ilse van der Beek en Frank Huisman in de Bosrandzaal. Het had een wat valse start omdat we als Bosvrienden nog niet over de sleutels beschikten, maar dat is inmiddels ook opgelost. De zaal was nagenoeg vol. Ilse en Frank gaven inzicht in de wondere wereld van de insecten en waarom bepaalde insecten juist wel in het Asserbos willen zijn en welke juist niet. Ilse heeft inmiddels 543 soorten geleedpotigen geteld in het Asserbos. Dat klinkt veel, maar dat is het niet. Ecologisch gezien zijn de twee deskundigen niettemin redelijk tevreden. Ze hebben een belangrijke rol in het bos. Behalve bestuiven, breken dood materiaal af, jagen op andere soorten en zijn zelf voer voor vogels. Ilse had graag de hommelmot aangetroffen, maar is dan wel weer heel blij met de zeldzame bosbesbij, die in het Asserbos helemaal niet zeldzaam is vanwege de vele bosbesstruiken. Maar ook die heeft een vijand: de bosbeswespbij. De bezoekers weten nu dat er wel 2400 soorten nachtvlinders bestaan en dat daarvan zo'n 290 soorten te vinden zijn in ons bos. Ook weer minder dan gewenst. Soorten als de appeltaartvlinder, de mineermot en de peper en zoutvlinder kwamen langs op het grote scherm. Een ecologisch probleem is volgens Ilse en Frank de hondenpoep die giftig kan zijn voor nogal wat beestjes. Niet dat we daar veel aan kunnen doen, maar het is wel een punt van aandacht.

Dickensmarkt

Net als andere jaren doen we als vereniging ook weer mee aan de Dickensmarkt in het openluchttheater in december. Nadere informatie volgt.

Oproep!

Frank Huisman

Ilse van der Beek en ik hebben in mei een lezing gegeven voor de Vrienden Van het Asserbos. Deze lezing ging over de ecologische betekenis/gezondheid van geleedpotigen in het Asserbos. We hebben hiervoor een quick & dirty analyse gedaan o.b.v. waarnemingen van de laatste 10 jaar (waarneming.nl en NDFF), de kennis van Ilse als ecooloog en ChatGPT. Hieruit kwam naar voren dat het goed gesteld is qua geleedpotigen voor een stadsbos, maar dat de groep bodemdieren maar weinig is waargenomen. Dit komt waarschijnlijk door onderbemonstering. Om dit te staven lijkt een onderzoek hiernaar zinvol en interessant.

Mijn vraag aan jullie is: Wie wil er meewerken aan zo'n onderzoek en heeft zin om in september bij elkaar te komen om het concept te bespreken? Omdat het circa zes inventarisaties betreft verspreid over het jaar is er geen deadline. We kunnen beginnen zodra de aanpak is vastgesteld en er genoeg mensen zijn om het uit te voeren.

Graag hoor ik wie mee zou willen werken en in september dit idee wil bespreken. U kunt zich aanmelden via insect@ivnassen.nl. Hier kunt u natuurlijk ook terecht voor eventuele vragen.

TENSLOTTE

- Uw reacties, vragen en/of suggesties zijn welkom per email:

vriendenasserbos@ziggo.nl

- Onze facebooksite:

<https://www.facebook.com/vriendenasserbos>

- Onze website:

<https://www.vriendenasserbos.nl>

- Onze Instagramsite:

<https://www.instagram.com/vriendenvanhetasserbos/>